

Vida ŽILINSKIENĖ
Matematikos ir informatikos institutas, Vilnius

TECHNIKOS TERMINAI „DABARTINĖS LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO“ III LEIDIME

Anksčiau atspausdintame straipsnyje¹ buvo mėginta apžvelgti „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ III leidimo terminus, naudojantis kompiuterinės analizės sistema, nes tik tokiu būdu galima aprėpti tūkstančius žodžių su jų reikšmėmis bei bandyti juos palyginti. Kaip matyti iš ten pateiktos lentelės, žodyne daug žodžių ar jų reikšmių (592) turi pažymą *tech.* (technikos srities terminas). Tai gana įvairūs žodžiai ar atskiros jų reikšmės, įvardijančios įvairiausius mechanizmus, mašinas, įrankius, įtaisus, įrenginius, prietaisus, aparatus, matuoklius arba tik atskiras jų dalis, reiškinius, veiksmus, kartais net ir tam tikras medžiagas, patalpas, atramas, angas, ertmes ir pan. Kompiuteriu lyginant žodyno straipsnius, atrodo, kad technikos terminais galėtų būti laikomi ir kiti tam tikri žodžiai, neturintys minėtosios pažymos, o kai kuriuos gal net netikslinga žymėti.

Žinome, kad žodžiai, įvardijantys įvairių dydžių matavimo prietaisus, dažniausiai turi dėmenis *-metras* ir *-matis*. Pažiūrėkime, kaip tokie žodžiai pateikti žodyne:

aukščiāmatis tech., bangōmatis tech., dažniāmatis tech., dinamomētras tech., garōmatis tech., jautriāmatis tech., jėgōmatis tech., kampāmatis tech., kiētmatīs tech., kreivēmatis tech., krumpliāmatis tech., lŷgmatis tech., mikromētras 1. tech., parāmetras 2. fiz. tech., polinkiāmatis tech., skŷlmmatis tech., slaņkmatis tech., spidomētras tech. sriēgmatis tech., stōrmatis tech, tankiāmatis tech., tarpāmatis tech., tolīmatis tech., traukōmatis tech., triukšmāmatis tech., vagōmatis tech., vidmatis tech., voltamētras tech., bet aritmomētras, baromētras, chronomētras, dozimētras, drēgmēmatis, druskōmatis, dujōmatis, gŷlmmatis, greiřtmatis, kalorimētras, kaņpmatis, kolorimētras, liētmatis, sekūndmatis, spalvōmatis, spiromētras, taksomētras, termomētras, vandēnmatis, vėjāmatis, voltmētras, žingsniāmatis ir aukštūmatis žr. aukščiāmatīs, giliāmatis žr. gylmmatis, greičiōmatis žr. greiřtmatis, higromētras žr. drēgmēmatis, tarpūmatis žr. tarpāmatis, vėjōmatis žr. vėjāmatis.

¹ Žilinskienė V. Terminų pateikimas „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ III leidime – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 37, 1997, 46–52.

Iš šių pateiktų žodžių tik *parāmetro* antroji reikšmė nusako ne matavimo prietaisą, o dydį, „kuriuo apibūdinama proceso, reiškinio ar mašinos ypatybė“. Visi kiti žodžiai įvardija matavimo prietaisus, todėl tikriausiai juos reiktų ir žymėti vienodai².

Įvairūs įrankiai, prietaisai dažniausiai nusakomi žodžiais, turinčiais priesagas *-uvas*, *-iklis*. Pažiūrėkime, kaip tokie žodžiai atrodo kartu:

*atmuštūvas tech., atskyriklis tech., atsuktūvas tech., bandiklis tech., bars-
tytūvas tech., daugintūvas tech., daužiklis tech., daviklis tech., degiklis tech.,
drėkstūvas tech., duslintūvas tech., gaudiklis tech., gaudytūvas tech., glemžtū-
vas tech., gniaužiklis tech., grandiklis tech., greitiklis tech., greitintūvas tech.,
griebtūvas 2. tech., 3. tech., ieškiklis tech., įkroviklis tech., ilgintūvas tech., im-
tūvas tech., iškrautūvas tech., iškroviklis tech., išleidiklis tech., išleistūvas tech.,
įžemiklis tech., jungiklis tech., jungtūvas 3. tech., keitiklis tech., kėliklis tech.,
kėltūvas 1. tech., 2., 3., kibirkštiniklis tech., klostytūvas tech., klotūvas tech., knie-
dytūvas tech., kreipiklis tech., laikiklis tech., lašintūvas tech., leidiklis tech.,
lenkiklis tech., lenktūvai tech., lėtiklis tech., lėtintūvas tech., liestūvas tech.,
lygintūvas 2. tech., liptūvas tech., maišiklis tech., mazgiklis tech., nuimtūvas
tech., nuleistūvas tech., nusodintūvas tech., pakūotuvas ir pakuotūvas tech.,
paleidiklis tech., perjungiklis tech., perkroviklis tech., pertraukiklis tech., pjaus-
tytūvas tech., pjoviklis tech., platintūvas tech., plėstūvas tech., plikytūvas ir pliky-
tūvas tech., plotūvas tech., purėtuvas ir purentūvas tech., pūstūvas tech., rautū-
vas tech., ravėtuvas ir ravėtūvas tech., ribotuvas ir ribotūvas tech., rinkiklis tech.,
rinktūvas tech., sandariklis tech., seikėtuvas ir seikėtūvas tech., siurbtūvas tech.,
skaidrintūvas tech., skyriklis tech., skirstytūvas tech., skirtūvas tech., skystintū-
vas tech., sklaidytūvas ir sklaidytūvas tech., slankiklis tech., slopintūvas tech.,
smulkintūvas tech., sodintūvas tech., spaudiklis tech., spaustūvai tech., spin-
duliūotuvas ir spinduliuotuvas tech., sprautūvai tech., sprogdiklis tech., sriegik-
lis tech., sriegtūvas tech., stabdiklis tech., stiprintūvas tech., stūmiklis tech., stum-
tūvas tech., sugėriklis 2. tech., chem., surinktūvas tech., svaitytūvas tech., šliaužik-
lis tech., švaistiklis tech., tarpiklis tech., temdytūvas tech., temptūvas tech., tiekiklis
tech., tiektūvas tech., tikrintūvas tech., tirštiklis tech., tirštintūvas tech., trintū-
vas tech., troškintūvas tech., tvirtiklis tech., valiklis 1. tech., variklis 1. tech.,
vagotuvas ir vagotūvas tech., varytuvas ir varytūvas tech., verstūvas tech., veržtū-
vas 1. tech., vilktūvas 5. tech., vyniotūvas ir vyniotūvas tech., vožtūvas 2. tech.,
žertūvas tech., bet aušintūvas, blizgintūvas, braižytuvas ir braižytūvas, brėžtū-
vas, daigintūvas, degtūvas, draskytuvas ir draskytūvas, drėbiklis, drėkintūvas 2.,
drožiklis, drožtūvas, dujintūvas, dulkiklis, dulkintūvas, džiovinantūvas, garintūvas
1., garsintūvas, gaubtūvas 3., gėlintūvas, genėtuvas ir genėtūvas, gesiklis, gesintū-*

² Suprantama, kad žodžiai, po kurių parašyta pažyma žr. (= žiūrėk), siunčianti į bendrinę kalboje plačiau vartojamus ar labiau vartotinus žodžius, yra be pažymos *tech.*, tačiau ši pažyma turėtų būti tame straipsnyje, į kurį siunčiama.

vas, gilintūvas, gniaužtūvas, gniužiklis, graižtūvas, gręžtūvas, groiūvas, grūstūvas 2., išmuštūvas, kaitintūvas, kaltūvas, karšiklis 1., kaaptūvas, kilpiklis, kirstūvas, kiriklis 1., klausiklis, kratiklis, kratytūvas ir kratytūvas, krautūvas, kreiptūvas, kupetuotūvas ir kupetuotūvas, laikytūvas, laistytūvas 2., lėktūvas, lenktūvas 1., lukštėntūvas ir lukštentūvas, maišytūvas ir maišytūvas, megztūvai, melžtūvas, muštūvas 3., 4., nupiltūvas, paisiklis, perėtūvas ir perėtūvas, pjaustiklis, plautūvas 1., 2., plūktūvas, pramuštūvas, purkštūvas, purškiklis, raikytūvas ir raikytūvas, raižiklis, raižytūvas ir raižytūvas, rakintūvas, retintūvas, režiklis, režtūvas, riestūvas, rištūvas, rodiklis 1., 2., rūšiūotūvas ir rūšiuotūvas, saugiklis, semtūvas 2., sijotūvas ir sijotūvas, siųstūvas, skaičiuotūvas ir skaičiuotūvas, skaitiklis 2., skaldytūvas, skardiklis, skėliklis, skeltūvas, skėstūvas, skėtiklis, skintūvas, skirstiklis, sklaidiklis, skobiklis, slėgtūvai, spaustūvas, suktūvas, sunktūvas, svertūvas, šaldytūvas, šalintūvas, šaukiklis, šildytūvas, šviestūvas, švitintūvas, traishytūvas, trauktūvas, tręštūvas, trukdytūvas, trupintūvas, užsuktūvas, valytūvas ir valytūvas, vartytūvas ir vartytūvas, vėdintūvas 2., verptūvas, veržiklis, veržtūvai, vėsintūvas, vėtytūvas, viriklis, ženklintūvas, žiebtūvas, žiestūvas ir purintūvas žr. *purentūvas*, sklandiklis žr. *slankiklis* tech., sprogdintūvas žr. *sprogdiklis*, uždegiklis žr. *degiklis*, varžiklis žr. *veržiklis*.

Iš šių žodžių apibrėžimų matyti, kad tai daugiausia prietaisų, įrenginių, įrengimų, mechanizmų pavadinimai, o, kaip matome, beveik pusė iš jų neturi pažymos *tech.* Visiems įprastas žodis *atsuktūvas* pateiktas su šia pažyma, kitų, kai kurių ir gerokai sudėtingesių, įrankių pavadinimai, pvz., *akmengrąžtis*, *akmenpjūklis*, *grąžtas*, *ōblius*, *plokščiareplės*, *rėplės*, *svertūvas* ir pan., pažymos neturi. Tik trys iš šios gausybės žodžių (*greitiklis*, *lėtiklis*, *tiršiklis*) ir antroji žodžių *tvirtiklis*, *sugėriklis* reikšmė nusako tam tikrą medžiagą³.

Nemažai yra prietaisų, įtaisų, įrenginių pavadinimų, turinčių baigmenį *-orius*, kurie pateikiami irgi nevienodai: *akseleratorium* tech., *amortizatorium* tech., *generatorium* tech., *granuliatorium* tech., *kompratorium* tech., *kondensatorium* tech., *lokatorium* tech., *manipuliatorium* tech., *perforatorium* tech., *procatorium* tech., *reduktorium* tech., *stabilizatorium* 2. tech., *transformatorium* tech., *vibratorium* 2. tech., 3. tech., bet *dozatorium*, *eskalatorium*, *inhaliatorium*, *kalculiatorium*, *karbiuratorium*, *kolėktorium* 1., *monitorium*, *pelengatorium*, *projektorius*, *prožektorius*, *pulverizatorium*, *reflėktorium* 1., *refraktorium*, *refrižeratorius* 1.,

³ Be jų dar *antifrizas*, *baltodė* (išdirbta šuns oda), *blizgis* 2. *karbidas* 2., *kiečius*, *kietlydinis*, *koksas*, *lydalas*, *lydmetalas*, *lukštas* 3., *parafinas*, *pigmentas* 2., *plastbetonis*, *politūra*, *potašas*, *priešgaris*, *aliuminio pudra*, *putmetalas*, *putplastis*, *putstiklis*, *raudonvaris*, *salieta*, *spiritas*, *stearinas* irgi turi pažymą *tech.* ir taip pat įvardija įvairias medžiagas. Antroji sugėriklio ir *stearino* reikšmė dar turi ir pažymą *chem.* Taip pat pažymą *tech.* dar turi *deginiai* (degalų degimo produktai), *intarpas* 4. (ko nors tarpinis sluoksnis), *juosta* 2. (įvairios paskirties ir medžiagos ilgas, siauras gabalas), *kamšalas* (kuo kemšama), *2 šlakas* 1. (sukietėjusios lydalo atmatos). Jeigu šią pažymą turi įvairios technikoje naudojamos medžiagos, tai kodėl jos neturi, pvz., 1. *alyva* 3., *degalai*, *nafta*, *plienas*, *plienbetonis*, *vazelinai* ir pan.

1 registratorius, reguliatorius, retransliatorius, separatorius, sterilizatorius, stiumliatorius, sumatorius, tabuliatorius 2., tranzistorius, ventiliatorius, vulkanizatorius.

Pažymą *tech.* turi ir žodžiai ar jų reikšmės, įvardijančios tam tikras prietaisų ar įrenginių dalis bei detales, pvz., *alkūnė 3., aňtbriaunis, aňtšova, āpkala, āptakas, āpvalkalas 3., ašigalis 1., bandāžas 2. diafragmā 2., dýgis, dískas 2., 1 eksceňtrikas, gaudýklė 2., guōlis 4., ġmova 2., jungtūkas 2., kaištis 1., kamštis 2., kreĩpratis, krumpliāratis, lėkštė 2., membranā 2., nūosklemba, pĩrštas 3., pōsparnis 2., pūsašis, pūsveržlė, sėklādėžė, sėklāvamzdis, skridinýs 4., skrieĩjikas, net tirptūkas, ūžkaiša, vamzdėlis 1., o , rodos, gana analogiški pavadinimai šios pažymos neturi, pvz., ašis, daňtratis, káušas 3., laňkostas 2., muštūvas 3., 4., paisiklis, stūmōklis (pažyma *tech.* tik iliustracijoje), purkštas, rodýklė 1., rodiklis 1., 2., spařnas 3., 4., 5. ir pan.*

Smulkių detalių pavadinimai pažymėti *tech.*: *bėgvinė, kniedė, mėdsraigtis, mėdvinė, pōveržlė, smeigė 1., sráigtas 1., sraigťavaržtis, varžtas 1., net sriėgis (sraigto, varžto, veržlės įvijos vagutė), tuo tarpu visai analogiški aňtveržlė, mėdvaržtis, veržlė, vinis* jokios pažymos neturi.

Žodyne yra veiksmų ir reiškinių pavadinimų, turinčių kalbamąją pažymą: *amortizācija 2., apšĩltinimas, atskaitā 2., atsvarā, 1 detonācija, diagnōstika 2. erōzija 2., hologrāfija, ġrąža, komprėsiya, kontāktas 2., korōzija, moduliācija 2. fiz., montāžas 1., nūovargis 2., pastūmā, priešslėgis, priešslydis, redūkcija 4., regenerācija 2., savĩrieda, savĩstabda, selėkcija 2., šviesōraštis 1., 1 tāktas 2., televaldymas, transformācija 2., vulkanizācija 1., tačiau gana artimi pavadinimai, pvz., amortizāvimas, eksploatācija 3., išsiurbĩmas (viena reikšmė), ġžeminimas, komprėsiya, kondensācija 3., motorizācija, operācija 5., 6., pagrūdiniimas, 2 prilieĩjimas, prilitāvimas, primontāvimas, profiliāvimas, pumpāvimas, radiofikācija, radiofikāvimas, reguliāvimas (viena reikšmė), retransliācija, retransliāvimas, telefikācija, telefikāvimas, telefonizāvimas, termofikācija, termofikāvimas, transliācija 1., transliāvimas* šia pažyma nežymėti.

Daugybės mašinų (tiek savaeigių, tiek traukiamųjų), padargų pavadinimų, pvz., *akmėnskaldė, akmėntrupė, amfĩbija, benzĩnvežis, betōnvežis, bũlviakasė, bũlviasodė, dujōvežis, gelmėlaivis, javāpjovė, kelmārovė, kuliamōji, miškāvežis, naftōvežis, sėjamōji, tánklaivis, vilkĩkas, žėmkasė* ir kt., pažymos *tech.* neturi, tačiau yra ir išimčių, t. y. po kai kurių tos rūšies žodžių duodama pažyma *tech.*, pvz.: *bařstomoji, batiskāfas, dũrpsemė, greĩderis, grūdvežis, kombāinas, kũjis 2., limuzĩnas, lýsviadarė, motōrvežis, ōrvežis, pėdārišė, pikāpas, pōliakalė, poliākalė, purvāsemė, ravėtūvas, skrėperis, srūtvežis, stūmikas, terkslė 3., žėmseme, žėmsiurbė.*

Palyginkime pačius bendriausius pavadinimus, kurių pateikimas taip pat skiriasi: *aparātas 1. tech., automātas 1. tech., detālė 1. tech., priėtaisas tech., ġrangā tech., ġtaisas tech., mašinā 1. tech., matuōklė tech., bet ġrengĩmai, ġrenginýs, matuōklis, mechanĩzmas 1., priėmonė 1. pažymos tech.* neturi.

Žodyne yra žodžių, įvardijančių angą, ertmę, indą, patalpą, aikštę ir pažymėtų *tech.*, pvz., *aparatinė, iškala, gaudytuvė, griovėlis 2., kamera 2., kolonėlė, lakà 3., mirkyklà 2., ortakis, poligonas 2., prošvaisa, trąšadėžė, tūtà 3., vamzdis, vamzdėlis*, o kiti panašūs, pvz., *aukštākrošnė, cistėrna, gerklė 4., lydkrošnė, magistrālė, martėnas, rezonatorius, vamzdėlynas* nepažymėti. Taip pat yra žodžių, nusakančių atramą, laikančiąją ar sutvirtinančiąją konstrukciją, pagrindą: *atmušas tech., bāzė 3. tech., damba tech.* (bet *bangólaužis, molas*), *gėmbė 2. tech., gulstė tech., klōtai tech., mozāika 3. tech., priešlenkstis 2. tech., stōvas 1. tech.* (bet *rėmas 3.*), *šliaužtas tech.*

Žodyne įvairių dydžių matavimo vienetai (tiek sisteminiai, tiek nesisteminiai) turi pažymą *fiz.*, todėl ir *barelis, bitas, centimėtras, ceñtneris, cōlis, decibėlas, decimėtras, jūrmilė, kilogrāmas, kilohėrcas, kilomėtras, kilovātas, kilovātvalandė tech., litras 1., miligrāmas, mililitras, milimėtras, minūtė 1., reñtgenas 2.* *ūncija* galėtų turėti tą pačią pažymą ar visi kokią kitą, skirtą būtent matavimo vienetams, nes matavimo vienetų yra gana daug.

Nors šiaip jau veiksmazodžiai lyg ir nelaikomi terminais, tačiau pasitaiko vienas kitas veiksmazodis ar jo reikšmė su pažyma *tech.*: *atkaiščiūoti, išodrinti, moduliūoti 2., suvīrinti 2., užkaitiūoti*, bet gana panašūs žodžiai yra be pažymos: *fiksūoti 3., kondensūoti 1., 3., (pa)grūdinti, 2. (pri)liėti, (pri)montūoti, profiliūoti, radiofikūoti, regenerūoti, reguliūoti 2., retransliūoti, rezonuoti, (su)kniėdyti, 2. sulūdyti, telefonizūoti, transliūoti, (už)litūoti, valcūoti 2., variūoti 1., vulkanizūoti.*

Tą patį galima pasakyti ir apie būdvardžius: *garasrōvis tech., keturtāktis 2. tech., dvitāktis* (tech. iliustracijoje), *lėtaėgis tech.*, bet *alkūninis 2. belaidis, bemotōris, daugiašaudykliis, diferencialiinis 2., dvimotōris, kardāninis, kondensācinis, krumpliaratinis, krumplinis, kumštėlinis, lankinis, lazerinis, lėmpinis, lūginis, martėninis, mažalitrāžis, mechāninis, membrāninis 1., motōrinis 1., pistolėtinis, pontōninis, radiolokācinis, rakėtinis, reaktīvinis, relinis, rėminis 1., 2., rėplinis, revolverinis, rotorinis, savikrovis, 2 savirašis, savistabdis, savitepis, 2 savivartis., sklañdinis, sparninis 2., sraiginis ir sraigtinis, sriėginis, sriegiūotas, stāklinis, steñdinis 1., strėpinis, stūmōklinis, svīrtinis 2., svyruōklinis 2., šerdinis 2., šviřkstinis, ūglinis, trumpabañgis, veleninis.*

Kažin ar *tech.* pažymos neturėtų turėti tokie žodžiai ar tokios žodžių reikšmės: *aerostātas, antenà 1., apkrovà 1., ausinė 2., būferis, centrifūgà, diaskōpas, dýzelis 1., dōkas 1., dulkėgaudis, dūmplės, epidiascōpas, estakadà, 1 garsiākalbis, gramofōnas, hidrāntas, hidromāzgas, kaitrōlaidis, kanālas 4., katapūlta 2., kompōsteris, laivāsraigtis, lydyklė, magnetofōnas, magnetolà, mikrofonas, mikroskōpas, motōras, naftótiekis, nivėlyras, pāstotė 3., patefōnas, periskōpas, 2 pōmpa, prėsas, projėktorius, propėleris, radiātorius 2., rādijas, radiolà, radio-telegřafas 1., reāktorius 2., refrižerātorius 1., reñtgenas 1., respirātorius, rotaprin-tas, rotātorius, rūporas 1., semaforas 1., skaičiuōklis, sklāstis 1., smėgtis, spaudyk-lė, spaudėnė, stratostātas, stūmōklis 1., sumātorius, svarstykłės, šablōnas 2.,*

šapirogrāfas, šliūzas, šviesofōras, švyturys 2., tēkēlas, telefāksas, teleskōpas, teletāipas, televizorius, teodolītas, terminālas, turbinā, vaīras 1., vālcāi, vamzdynas, vandēnsiurbliis, vandēntiekis, vartjklē, vējarodis, vēljklē, vjnspaudē, 2 vjris 2., 1 zirzēklis, žaibōlaidis?

Iš visų mokslų ar jų šakų pavadinimų tik *balistika* turi pažymą *tech.*, o, pvz., *automatika 1., energētika, kibernetika, mechānika, metalurgija 1.* ir daugelis kitų, šios pažymos neturi, tuo tarpu išalōtyra ir knygotyra pažymēta *spec.* Gal iš tiesų visų mokslų ir jų šakų pavadinimai galētų būti pažymėti *spec.*

Nesistemišką pateikimą rodo kartu surinkti visi kiti žodžiai ar jų reikšmės, turinčios santrumpą *spec.*: *apmōkestinti, apmuītinti, apnašā, apsēklinėti, asīs 2., auglīs 2., būsena 2*, dāžnis, deformācija, deklarācija 2., dvitāškis 1., efēktas 3*, eilē 5*, epochā 1*, erā 1*, fantāstika 2., fantōmas 2., figūrā 3*, filtras 2., fōnas 3*, fōrmulē 2*, frākcija 3., galvōmatis, gardēlē 2., gyslinēti, gliūimas, gruūtas 1., grūpē 3*, idārbinti, informācija 2*, išeiga 4., išgyslinēti, iškaulinēti, išvaita, jauūtris, kablēlis 2., kaulinēti, kilnībē 2., mainai, malūnas 2., 2 māzgas, mēdiūmas 2., mēlynē 3., 2 miēlinti, monopōlis 1., nuōkrypis, nuōtekis 2., nuskaityti 5., peridōdas 1*, 3*, piktogramā 2., pōslinkis* 1., rāštas 8., senēti 2., siēkis 2., Ozōno skjdas, Ozōno skylē, sleūkstis 7*, slūoksna 2., smulkiaburžuāzinis, sōtis 2., substrātas 4., tāškas 2., 5*, 7., tērpē 1*, turbogenerātorius, turbogrāžtas, turbokompresorius, vandēntalpa, vēsti 6*, žiūngsnis 4., žvalgyba 3.*

Skaitant šių žodžių ar reikšmių apibrēžimus, galima manyti, kad šiā pažymą gavo arba tie žodžiai, kuriems netiko jokios kitos terminų pažymos, arba šia santrumpa bandyta žymėti bendrąsias moksliniuose tekstuose vartojamas sąvokas (pažymētos žvaigždutėmis). Jei būtų priimtina pirmoji nuomonē, tai gal dar reikētų pažymėti ir tokius žodžius: *apšvītinti, asimētrija, bāltika, bareljēfas, beīcas, biosferā, degazācija, degenerācija, dekadānsas, dezaktyvācija, giliāspaudē, instaliācija, kataklizmas, klaviatūrā* ir pan, o jei antroji, tada – tokius: *anomālija, areālas, bālas, baūndymas, bandinys, ciklas, dēsnis, diagramā, doktrinā, eksperimentas, ekspertizē, ekvivaleūntas, genēzē, hipotēzē, išvada, kanōnas, katalōgas, klāsē 1., lygmuō, metodas* ir pan.

Visiškai aišku, kad rankiniu būdu rengiant trečiąjį DLKŽ leidimą nebuvo įmanoma aprēpti tiek terminų vienu kartu. Tik kompiuterinė analizē leidžia iš žodyno visumos atsirinkti reikalingus straipsnius, žodžius, jų reikšmes ar žodžių grupes ir viską vertinti sistemiškai. Kitų DLKŽ leidimų bei „Bendrinės lietuvių kalbos žodyno“ rengėjai galētų pasinaudoti kompiuterine analize, susirūšiuoti žodžius ar žodyno straipsnius pagal jiems rūpimas atitinkamas pažymas, juos lyginti ir redaguoti. Be to, tvarkant terminų apibrēžimus, reikētų pasinaudoti pastaraisiais metais parengtais atskirų sričių terminų žodynais, terminų ir apibrēžimų Lietuvos standartais, kuriuos rengē atitinkamos srities specialistai kartu su terminologais ir kuriuose terminų apibrēžimai yra tikslūs.

LITERATŪRA

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. 3 leid., Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.

Žilinskienė V. 1997: Terminų pateikimas „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ III leidime. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 37, Vilnius, 46–52.

TECHNICAL TERMS IN THE THIRD EDITION OF THE „DICTIONARY OF CONTEMPORARY LITHUANIAN“

Summary

The present article deals with the technical terms in the third edition of the „Dictionary of Contemporary Lithuanian“. A system of computerised analysis is used for the analysis of terms. Only this system allows to include and to compare with each other hundreds of words and their meanings. The technical terms with the components *-metras*, *-matis*, the suffixes *-uvas*, *-iklis*, *-orius*, as well as the names of various machinery and instruments are discussed. An attempt is also made to compare these words and their meanings with those labelled *spec*.

Vida ŽILINSKIENĖ
Akademijos g. 4,
LT-2055, Vilnius, Lietuva
el. paštas vizili@lta.lt

Gauta 1999 02 10